

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

25 avril 2006

PROPOSITION DE LOI
modifiant les dispositions légales
relatives à l'absence
et à la déclaration judiciaire de décès

AMENDEMENTS

N° 17 DE M. **BORGINON ET CONSORTS**

Art. 1er

Faire précéder l'article 1er par l'intitulé suivant:

«*Chapitre premier — Disposition générale*».

JUSTIFICATION

Dans un souci de clarté, la proposition de loi sera subdivisée comme suit:

- Chapitre premier – Disposition générale (compétence bicamérale);
- Chapitre II – Modifications du Code civil, Livre premier Des personnes, Titre IV Des absents;
- Chapitre III – Modifications d'autres parties du Code civil;
- Chapitre IV – Modifications du Code judiciaire;
- Chapitre V – Modifications du Code des droits de succession;
- Chapitre VI – Dispositions transitoires.

Documents précédents :

Doc 51 **0614/ (2003/2004)** :

001 : Proposition de loi de MM. Borginon, Marinower et Mme Taelman.

002 : Amendements.

003 : Avis du Conseil d'État.

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

25 april 2006

WETSVOORSTEL
tot wijziging van de wetsbepalingen
betreffende de afwezigheid
en de gerechtelijke verklaring van overlijden

AMENDEMENTEN

Nr. 17 VAN DE HEER **BORGINON c.s.**

Art. 1

Artikel 1 laten voorafgaan door het volgende opschrift:

«*Hoofdstuk I — Algemene bepaling*».

VERANTWOORDING

Het wetsvoorstel zal voor de overzichtelijkheid worden ingedeeld in:

- Hoofdstuk I - Algemene bepaling (bicamerale bevoegdheid);
- Hoofdstuk II - Wijzigingen aan het Burgerlijk Wetboek, Boek I Personen, Titel IV Afwezigen;
- Hoofdstuk III - Wijzigingen aan andere delen van het Burgerlijk Wetboek;
- Hoofdstuk IV - Wijzigingen aan het Gerechtelijke Wetboek;
- Hoofdstuk V - Wijzigingen aan het Wetboek der Successierechten;
- Hoofdstuk VI - Overgangsbepalingen.

Voorgaande documenten :

Doc 51 **0614/ (2003/2004)** :

001 : Wetsvoorstel van de heren Borginon, Marinower en mevrouw Taelman.

002 : Amendementen.

003 : Advies van de Raad van State.

N° 18 DE M. BORGINON ET CONSORTS

Art. 1er**Remplacer le nombre «78» par le nombre «77».**

JUSTIFICATION

Dans son avis, le Conseil d'État a estimé que la proposition de loi concerne une compétence obligatoirement bicamérale. En effet, les articles qui règlent la compétence du tribunal de première instance devraient toujours relever de «l'organisation des cours et tribunaux», et donc de l'article 77 de la Constitution.

En outre, étant donné qu'il convient de se conformer à l'article 76 de la Constitution, tous les articles sont divisés, ce qui permet d'examiner chacun d'entre eux individuellement. Les articles 112 à 139 proposés du Code civil, tous modifiés initialement par l'article 2 de la proposition, seront donc répartis sur plusieurs articles.

N° 19 DE M. BORGINON ET CONSORTS

Art. 2

Faire précéder l'article 2 par l'intitulé suivant:

«Chapitre II. — Modifications du Code civil, Livre premier Des personnes, Titre IV Des absents.»

JUSTIFICATION

Pour des raisons de clarté, la proposition de loi sera subdivisée en:

- Chapitre I – Disposition générale (compétence bicamérale);
- Chapitre II – Modifications du Code civil, Livre I Des personnes, Titre IV Des absents;
- Chapitre III – Modifications d'autres parties du Code civil;
- Chapitre IV – Modifications du Code judiciaire;
- Chapitre V – Modifications du Code des droits de succession;
- Chapitre VI – Dispositions transitoires.

Nr. 18 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 1

Het getal «78» vervangen door «77».

VERANTWOORDING

In zijn advies was de Raad van State van oordeel dat het wetsvoorstel een verplicht bicamerale bevoegdheid betreft. De artikelen die sleutelen aan de bevoegdheid van de rechtbank van eerste aanleg, zouden immers vallen onder «de organisatie van de hoven en rechtbanken», zoals vermeld in art. 77 G.W.

Verder moet conform artikel 76 G.W. gehandeld worden, waardoor alle artikels worden gesplitst. Daardoor kunnen alle artikels individueel worden behandeld. De voorgestelde artikelen 112 tot 139 BW, die oorspronkelijk allemaal gewijzigd werden door het artikel 2 van het voorstel, zullen dus gespreid worden over verschillende artikelen.

Nr. 19 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 2 tot en met 24

Artikel 2 laten voorafgaan door het volgende opschrift:

«Hoofdstuk II. — Wijzigingen aan het Burgerlijk Wetboek, Boek I Personen, Titel IV Afwezigen.»

VERANTWOORDING

Het wetsvoorstel zal voor de overzichtelijkheid worden ingedeeld in:

- Hoofdstuk I - Algemene bepaling (bicamerale bevoegdheid);
- Hoofdstuk II - Wijzigingen aan het Burgerlijk Wetboek, Boek I Personen, Titel IV Afwezigen;
- Hoofdstuk III - Wijzigingen aan andere delen van het Burgerlijk Wetboek;
- Hoofdstuk IV - Wijzigingen aan het Gerechtelijke Wetboek;
- Hoofdstuk V - Wijzigingen aan het Wetboek der Successierechten
- Hoofdstuk VI - Overgangsbepalingen.

N° 20 DE M.BORGINON ET CONSORTS

Art. 2

Remplacer l'article 2 comme suit:

«Art. 2.— Aux intitulés du Livre premier - Des personnes, Titre IV - Des absents du même Code, apporter les modifications suivantes:

1/ L'intitulé du chapitre Ier «De la présomption d'absence.» est remplacé par l'intitulé suivant : «De l'absence.».

2/ Un intitulé «Section I. De la présomption d'absence.» est inséré avant l'article 112;

3/ Un intitulé «Section II. De la déclaration d'absence.» est inséré avant l'article 118;

4/ L'intitulé du chapitre II «De la déclaration d'absence.» est remplacé par l'intitulé suivant : «De la déclaration judiciaire de décès» et inséré avant l'article 124;

5/ L'intitulé «Chapitre III. Des effets de l'absence», contenant les articles 120 à 142, est abrogé ;

6/ L'intitulé «Section I. Des effets de l'absence, relativement aux biens que l'absent possédait au jour de sa disparition», contenant les articles 120 à 134, est abrogé;

7/ L'intitulé «Section II. Des effets de l'absence, relativement aux droits éventuels qui peuvent compéter à l'absent», contenant les articles 135 à 138, est abrogé;

8/ L'intitulé «Section III. Des effets de l'absence, relativement au mariage.», contenant les articles 139 à 140, est abrogé;

9/ L'intitulé «Section IV. Des effets de l'absence, relativement aux enfants.», contenant les articles 141 à 142, est abrogé.».

Nr. 20 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 2

Dit artikel als volgt vervangen:

«Art. 2.— In de opschriften van Boek I Personen, Titel IV Afwezigen, van hetzelfde Wetboek worden volgende wijzigingen aangebracht :

1. het opschrift «Hoofdstuk I. Vermoeden van afwezigheid», dat de artikelen 112 tot 114 omvat, wordt vervangen als volgt: «Hoofdstuk I. Afwezigheid.», en zal de artikelen 112 tot 123 omvatten;

2. het Hoofdstuk I «Vermoeden van afwezigheid», houdende artikelen 112 tot en met 114, wordt vervangen door een nieuw hoofdstuk I «Afwezigheid» houdende artikelen 112 tot en met 123;

3. een opschrift «Afdeling II. Verklaring van afwezigheid» invoegen, dat de artikelen 118 tot 123 zal omvatten;

4. het hoofdstuk II «Verklaring van afwezigheid», houdende artikelen 115 tot en met 119, wordt vervangen door een nieuw hoofdstuk II «Gerechtelijke verklaring van overlijden», houdende artikelen 124 tot en met 143;

5. het opschrift «Hoofdstuk III. Gevolgen van afwezigheid», dat de artikelen 120 tot en met 142 omvat, wordt opgeheven;

6. het opschrift «Afdeling I. Gevolgen van afwezigheid ten aanzien van de goederen die de afwezige bezat op de dag van zijn verdwijning.», houdende artikelen 120 tot en met 134, wordt opgeheven;

7. het opschrift «Afdeling II. Gevolgen van afwezigheid ten aanzien van de rechten die aan de afwezige mochten opkomen.», houdende artikelen 135 tot en met 138, wordt opgeheven;

8. het opschrift «Afdeling III. Gevolgen van afwezigheid ten aanzien van het huwelijk.», houdende artikelen 139 tot en met 140, wordt opgeheven;

9. het opschrift «Afdeling IV. Gevolgen van afwezigheid ten aanzien van de kinderen.», houdende artikelen 141 tot en met 142, wordt opgeheven;

JUSTIFICATION

Pour des raisons de clarté, le nouveau titre IV – DES ABSENTS, s'articulera comme suit:

- Chapitre Ier. DE L'ABSENCE (art. 112-123);
- Section I. DE LA PRÉSUMPTION D'ABSENCE (art. 112-117)
- Section II. DE LA DÉCLARATION D'ABSENCE (art. 118-123);
- Chapitre II. DE LA DÉCLARATION JUDICIAIRE DE DÉCÈS (art. 124-143).

Il convient d'adapter les intitulés des chapitres et sections à cet effet.

N° 21 DE M. BORGINON ET CONSORTS

Art. 3

Remplacer cet article par la disposition suivante:

«Art. 3. — L'article 112 du Code civil est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 112. — Un absent est une personne dont on ne sait avec certitude si elle est en vie ou non.

Lorsqu'une personne a cessé de paraître devant le tribunal de son lieu de son domicile ou de sa résidence sans que l'on ait eu de nouvelles, le tribunal de première instance peut, à la demande de toute personne intéressée ou du ministère public, rendre un jugement constatant la présomption d'absence.

Le tribunal compétent est le tribunal de première instance de la dernière résidence ou du dernier domicile de l'absent. Si ce domicile est situé à l'étranger ou inconnu, le tribunal compétent est celui de Bruxelles»».

JUSTIFICATION

Le Conseil d'État a préféré définir en premier lieu la notion d'«absent».

Il convenait par ailleurs de mentionner explicitement que le ministère public est également compétent pour demander de constater la présomption d'absence.

Il n'est pas nécessaire de répéter l'intervention du ministère public, car elle est déjà prévue à l'article 115, proposé, du Code civil.

VERANTWOORDING

Voor de overzichtelijkheid zal de nieuwe titel IV – Afwezigen, bestaan uit:

- Hoofdstuk I. Afwezigheid (art. 112-123)
- Afd. I. Vermoeden van afwezigheid (art. 112-117)
- Afd. II. Verklaring van afwezigheid (art. 118-123)
- Hoofdstuk II. Gerechtelijke verklaring van overlijden (art. 124-143)

Hiertoe dienen de opschriften van Hoofdstukken en Afdelingen te worden aangepast.

Nr. 21 DE HEER BORGINON c.s.

Art. 3

Dit artikel vervangen als volgt:

«Art. 3. — Artikel 112 van het Burgerlijk Wetboek wordt vervangen als volgt:

«Art. 112. — Een afwezige is de persoon waarvan het onzeker is of hij al dan niet in leven is.

Wanneer een persoon niet meer verschijnt voor de rechtbank van zijn woon- of verblijfplaats en er van hem geen nieuws meer werd ontvangen, kan de rechtbank van eerste aanleg op vordering van iedere belanghebbende of het openbaar ministerie, een vonnis wijzen houdende vaststelling van het vermoeden van afwezigheid.

Bevoegd is de rechtbank van eerste aanleg van de laatste woonplaats of de laatste verblijfplaats van de afwezige. Ligt deze in het buitenland of is zij niet bekend, dan is de rechtbank van Brussel bevoegd.»».

VERANTWOORDING

De Raad van State verkoos om eerst het begrip «afwezige» te definiëren.

Daarnaast moest uitdrukkelijk vermeld worden dat ook het openbaar ministerie de bevoegdheid heeft om de vaststelling van het vermoeden van afwezigheid te vorderen.

De tussenkomst van het openbaar ministerie, hoeft niet herhaald te worden, aangezien dit reeds vevat zit in het voorgestelde art. 115 B.W.

Par analogie avec l'article 130, proposé, du Code civil, il y avait également lieu de préciser la compétence territoriale du tribunal.

Dans le texte proposé, le tribunal territorialement compétent était celui qui avait eu pour la dernière fois des nouvelles de l'absent. Ce critère n'est toutefois pas suffisamment constant. Imaginons qu'une personne ait vécu toute sa vie à Bruxelles, mais qu'on ait eu pour la dernière fois de ses nouvelles à Eupen. Cela ne constitue pas un motif suffisant pour conférer d'emblée la compétence à ce tribunal. Il n'existe même pas le moindre indice que l'intéressé y a réellement séjourné. Le lieu de l'inscription aux registres de la population, en revanche, est certain. En première instance, c'est donc le tribunal de la résidence ou du domicile qui est compétent.

N° 22 DE M.BORGINON ET CONSORTS

Art. 4

Remplacer cet article par la disposition suivante:

«Art. 4.— L'article 113 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 113.— Lorsque le tribunal constate qu'il y a présomption d'absence et que l'absent n'a pas désigné de mandataire général pour veiller à la gestion de ses biens, il peut désigner en qualité d'administrateur provisoire le conjoint de l'absent, un de ses héritiers ou toute autre personne même étrangère à la famille.

Sans préjudice de l'article 2003, le tribunal peut à tout moment, à la demande de tout intéressé ou du ministre public ou d'office, mettre fin à la mission du mandataire général ; il peut également procéder à son remplacement. ».

JUSTIFICATION

Le Conseil d'État a souligné que le tribunal peut désigner un administrateur provisoire, à moins que l'absent ait désigné un mandataire général. En effet, le mandat porte alors sur la gestion de tous les biens de l'absent. En revanche, si le mandat est limité à certaines affaires (mandat spécial), le tribunal peut dans ce cas encore désigner un administrateur provisoire pour gérer le reste des biens de l'absent.

On notera en outre qu'il convient de distinguer la notion de «mandat spécial» de celle de «mandat en termes généraux». La première concerne l'ampleur du mandat (art. 1987 du Code civil). La seconde concerne la distinction entre les actes d'administration et les actes de disposition (art. 1988 du Code civil).

Naar analogie met het voorgestelde art. 130 B.W., moest ook de territoriale bevoegdheid van de rechtbank nader gespecificeerd worden.

In de voorgestelde tekst was de rechtbank waar men het laatst nieuws had ontvangen territoriaal bevoegd. Dit criterium is echter niet standvastig genoeg. Stel dat iemand heel zijn leven in Brussel woonde, maar de laatste keer werd éénmalig iets vernomen uit Eupen. Er is onvoldoende reden om die rechtbank plotseling bevoegd te maken. Er zijn niets eens aanwijzingen dat de betrokkene daar echt verbleef. De plaats van inschrijving in de bevolkingsregisters is daarentegen wél zeker. In eerste instantie is dus de rechtbank van de woonplaats of verblijfplaats bevoegd.

Nr. 22 DE HEER BORGINON c.s.

Art. 4

Dit artikel vervangen als volgt:

«Art. 4. — Artikel 113 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen als volgt:

«Art. 113. — Wanneer de rechtbank vaststelt dat er een vermoeden van afwezigheid is en de afwezige geen algemeen lasthebber heeft aangewezen om toe te zien op het beheer van zijn goederen, kan zij de echtgenoot van de afwezige, een van zijn erfgenamen of enige andere persoon zelfs buiten de familie aanwijzen als voorlopig bewindvoerder.

Onverminderd artikel 2003, kan de rechtbank op vordering van iedere belanghebbende of het openbaar ministerie of ambtshalve te allen tijde een einde maken aan de opdracht van de algemeen lasthebber; zij kan ook tot zijn vervanging overgaan.».

VERANTWOORDING

De Raad van State specificeerde dat de rechtbank een voorlopig bewindvoerder kan aanstellen, tenzij de afwezige een *algemeen* lasthebber heeft aangesteld. De lastgeving heeft dan immers betrekking op beheer van *alle* goederen van de afwezige. Is de lastgeving daarentegen beperkt tot bepaalde zaken (bijzondere lastgeving), dan kan de rechtbank dus nog steeds een voorlopig bewindvoerder kunnen aanstellen om de rest van de goederen van de afwezige te beheren.

Merk overigens op dat het begrip «algemene lastgeving» moet onderscheiden worden van «lastgeving in algemene bewoordingen». Het eerste heeft betrekking op de omvang van de lastgeving (artikel 1987 B.W.) Het tweede heeft betrekking op het onderscheid tussen beheers- en beschikkingsdaden (artikel 1988 B.W.)

Nous soulignons que le présent amendement ne crée en aucune manière une nouvelle forme d'administration provisoire. Tant en ce qui concerne la gestion des biens qu'en ce qui concerne la situation de l'administrateur lui-même et les devoirs de celui-ci, il convient de s'en remettre à l'article 488bis du Code civil (voir également l'amendement suivant).

C'est la raison pour laquelle l'alinéa 2 de l'article 113 proposé est adapté. L'article 488bis, D, du Code civil règle en effet déjà le remplacement de l'administrateur provisoire. L'alinéa 2 doit donc seulement prévoir le remplacement d'un mandataire général qui ne peut être révoqué conformément à l'article 2003.

À l'examen, l'amendement n° 16 relatif à l'inventaire des biens de la personne présumée absente ne doit pas être repris. L'article 488bis, C, § 2, du Code civil oblige déjà l'administrateur provisoire à rédiger un rapport concernant la situation patrimoniale et les sources de revenus de la personne protégée.

N° 23 DE M. BORGINON ET CONSORTS

Art. 5

Remplacer cet article par l'article suivant:

«Art. 5.— L'article 114 du même Code est remplacé par l'article suivant :

«Art. 114.— Les règles de l'administration provisoire sont d'application, sauf les dérogations mentionnées ci-après.

Si le présumé absent est marié, les articles 220, § 2, et, le cas échéant, 1420, ont priorité sur le système de l'administration provisoire.».

JUSTIFICATION

Le Conseil d'État a souligné le risque de contradiction entre l'article 114 proposé et le système de l'administration provisoire. L'amendement n°8 n'a pas non plus permis de tenir compte suffisamment de cette situation.

Le Conseil a en effet estimé que toute différence de traitement en ce qui concerne l'administration provisoire des biens du présumé absent et l'administration provisoire devra être justifiée, conformément aux articles 10 et 11 de la Constitution, par les éventuelles différences que présenteraient les deux situations.

Par conséquent, la suppression de l'énumération prévue à l'article 114 proposé est vraisemblablement préférable. En effet, il est probable que cette énumération engendre surtout d'indésirables discordances et problèmes d'interprétation. D'un

Indiener wijst erop dat hier op geen enkele wijze een nieuwe speciale vorm van voorlopig bewind wordt gecreëerd. Zowel wat betreft het beheer van de goederen, als inzake de situatie van de bewindvoerder zelf en diens plichten, moet men terugvallen op artikel 488bis B.W. (zie ook volgend amendement).

Dit is de reden waarom de tweede alinea van het voorgestelde art. 113 wordt aangepast. Art. 488bis, D, B.W. voorziet immers al in een regeling om de voorlopig bewindvoerder te vervangen. De tweede alinea moet dus enkel voorzien in de vervanging van een algemeen lasthebber die volgens art. 2003 B.W. niet kan worden afgezet.

Amendement nr. 16 betreffende de inventaris van de goederen van de vermoedelijk afwezige, hoeft bij nader inzien niet te worden hernomen. Art. 488bis, § 2 B.W. verplicht de voorlopig bewindvoerder al om een verslag op te maken van het vermogen en de inkomstenbronnen van de beschermde persoon.

Nr. 23 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 5

Dit artikel vervangen als volgt:

«Art. 5. — Artikel 114 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen als volgt:

«Art. 114. — De regels van het voorlopig bewind zijn van toepassing, behoudens de hierna vermelde afwijkingen.

Indien de vermoedelijk afwezige gehuwd is, hebben de artikelen 220, §2, en in voorkomend geval 1420, voorrang op de regels van het voorlopig bewind.».

VERANTWOORDING

De Raad van State wees op het gevaar voor tegenstrijdigheden tussen het voorgestelde artikel 114 en de regeling inzake het voorlopig bewind. Ook het amendement nr. 8 kwam nog steeds onvoldoende aan deze situatie tegemoet.

De Raad stelde immers dat elk verschil in behandeling wat het voorlopig beheer betreft van de goederen van de vermoedelijk afwezige en het voorlopig bewind, dient te worden gerechtvaardigd overeenkomstig de artikelen 10 en 11 van de Grondwet, door te wijzen op de mogelijke verschillen tussen beide situaties.

Daarom is het waarschijnlijk beter de opsomming in het voorgestelde artikel 114 weg te laten. Deze zou waarschijnlijk vooral voor ongewenste discrepanties en interpretatieproblemen leiden. Ook een exhaustieve lijst met verwijzingen

point de vue pratique, il semble également que l'idée d'une liste exhaustive de renvois précisant les parties de l'article 488bis du Code civil qui sont d'application soit impossible à mettre en œuvre. Cela empêcherait que le droit puisse s'adapter suffisamment aux situations imprévues.

En faisant référence à l'administration provisoire, nous souhaitons confirmer le statut de «lex generalis» de cette réglementation, en tout cas pour autant que les articles relatifs à l'absence n'y dérogent pas, à titre de «lex specialis» ou que ceux-ci soient inconciliables avec la figure juridique de l'absent.

En évitant l'énumération dans l'article 114, proposé, du Code civil, on évite ainsi, au maximum, les contradictions.

Nous prévoyons néanmoins un système pour le conjoint du présumé absent, qui doit pouvoir utiliser avec suffisamment de flexibilité le patrimoine commun. Le Conseil d'État a fait part de ses critiques concernant le renvoi à l'article 220, § 2, du Code civil, étant donné que cette disposition n'est envisageable que si aucun représentant légal n'a été désigné. Or, dans le cadre de l'administration provisoire, tel est bien le cas. Le Conseil est néanmoins favorable à l'amendement n°2, à titre d'alternative. Cet amendement est remanié en l'occurrence. Simultanément, on répond ainsi au souhait du Conseil d'État de voir une formulation plus explicite remplacer les mots «sans préjudice de l'article 1420».

N° 24 DE M.BORGINON ET CONSORTS

Art. 6

Remplacer cet article par la disposition suivante:

«Art. 6. — L'article 115 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 115. — Toute action en justice concernant les personnes présumées absentes est communiquée au ministère public, lequel veille aux intérêts des personnes présumées absentes et peut intervenir à tout moment.».».

JUSTIFICATION

Le présent amendement reprend l'article 115, proposé, de la proposition de loi. L'intervention obligatoire du ministère public est toutefois remplacée par une intervention facultative.

Le ministère public est surchargé au civil par les interventions obligatoires. Du fait de la pénurie de personnel et de moyens, cette intervention se transforme souvent en une intervention purement formelle, sans que l'on n'ait le temps d'étudier réellement le dossier.

die onderdelen van het art. 488bis B.W. van toepassing verklaren, lijkt praktisch niet haalbaar. Dit zou het recht onvoldoende toelaten het mee te evolueren met onverwachte situaties.

Door te verwijzen naar het voorlopig bewind willen we deze regeling als lex generali bevestigen, alleszins voor zover de artikelen in verband met de afwezigheid daar als lex specialis niet van afwijken of deze onverenigbaar zijn met de rechtsfiguur van de afwezige.

Door de opsomming in het voorgestelde 114 B.W. te vermijden, worden tegenstrijdigheden alleszins maximaal vermeden.

Wél wordt nog voorzien in een regeling voor de echtgenoot van de vermoedelijk afwezige, die voldoende flexibel moet kunnen omgaan met het gemeenschappelijk vermogen. De Raad van State liet zich kritisch uit over de verwijzing naar art. 220, § 2 B.W., aangezien dit enkel mogelijk is indien er geen wettelijk vertegenwoordiger aangesteld werd, wat bij voorlopig bewind net wél het geval is. De Raad stond wel positief tegenover het amendement nr. 2 als alternatief. Dit amendement wordt hier herwerkt. Tegelijkertijd komt men tegemoet aan de wens van de Raad van State om een explicietere formulering te gebruiken dan de term «onverminderd 1420».

Nr. 24 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 6

Dit artikel vervangen als volgt:

«Art. 6. — Artikel 115 van hetzelfde Wetboek, wordt vervangen als volgt:

«Art. 115. — Elke vordering in rechte betreffende vermoedelijk afwezigen, wordt meegedeeld aan het openbaar ministerie. Zij waakt over de belangen van de vermoedelijk afwezigen. Zij kan te allen tijde tussenkomen.».».

VERANTWOORDING

Dit herneemt het voorgestelde artikel 115 van het wetsvoorstel. De verplichte tussenkomst van het openbaar ministerie wordt echter vervangen door een facultatieve tussenkomst.

Het openbaar ministerie wordt op burgerlijk vlak overbelast met verplichte tussenkomsten. Door het gebrek aan personeel en middelen, is dit vaak geëvolueerd tot een puur formele tussenkomst, zonder dat men de tijd heeft om het dossier écht door te nemen.

N° 25 DE M.BORGINON ET CONSORTS

Art. 7

Remplacer cet article par la disposition suivante:

«Art. 7. — *L'article 116 du même Code est remplacé par la disposition suivante:*

«Art. 116. — *Si le présumé absent est appelé à un partage ou à une succession, il est représenté par l'administrateur provisoire désigné aux termes de l'article 113.*

S'il n'y a pas eu d'administrateur désigné, le tribunal peut désigner un notaire pour le représenter à cette occasion.

Le partage dans lequel est intéressé un présumé absent est fait dans les formes prévues à l'article 1225 du Code judiciaire.»»

JUSTIFICATION

Le présent amendement modifie l'article 116, proposé, de la proposition de loi.

La désignation d'un notaire concerne une administration *ad hoc*. Cette représentation a une finalité déterminée: sa portée se limite à la répartition de l'héritage.

Dans le dernier aliéna, le renvoi à l'article 1225 du Code judiciaire a été remplacé par un renvoi à l'article 1206. Dans son avis relatif à l'article 114 proposé, le Conseil d'État a indiqué que le renvoi à l'article 1206 du Code judiciaire pouvait être supprimé. En effet, cet article ne concerne que les mineurs, alors que l'article 1225 prévoit précisément que «les dispositions du présent chapitre relatives aux partages auxquels des mineurs sont intéressés» sont déclarées applicables.

Un amendement ultérieur visera à remplacer le mot «absents» par les mots «présûmés absents».

N° 26 DE M.BORGINON ET CONSORTS

Art. 8

Remplacer l'article 8 par la disposition suivante:

«Art. 8. — *L'article 117 du même Code est remplacé par la disposition suivante:*

«Art. 117. — *Si le présumé absent reparaît ou donne de ses nouvelles durant la période de présomption d'ab-*

Nr. 25 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 7

Dit artikel vervangen als volgt:

«Art. 7. — *Artikel 116 van hetzelfde Wetboek, wordt vervangen als volgt:*

«Art. 116. — *Is de vermoedelijk afwezige betrokken bij een verdeling of een erfenis, dan wordt hij vertegenwoordigd door de voorlopige bewindvoerder aangewezen overeenkomstig artikel 113.*

Is er geen bewindvoerder aangewezen, dan kan de rechtbank een notaris aanwijzen om de afwezige hierbij te vertegenwoordigen.

De verdeling waarbij een vermoedelijk afwezige betrokken is, gebeurt overeenkomstig artikel 1225 van het Gerechtelijk Wetboek.»»

VERANTWOORDING

Dit herneemt het voorgestelde artikel 116 van het wetsvoorstel.

De aanduiding van een notaris betreft een bewindvoering «ad hoc». Deze vertegenwoordiging is doelgebonden: wat betreft de draagwijdte is zij beperkt tot de verdeling van de erfenis.

Het laatste lid werd vervangen door een verwijzing naar art. 1225 Ger.W. in plaats van 1206 Ger.W. In zijn advies bij het voorgestelde artikel 114, stelde de Raad van State dat de verwijzing naar het artikel 1206 Ger.W. kon weggelaten worden. Dit artikel heeft immers enkel betrekking op minderjarigen, terwijl artikel 1225 Ger.W. net voorziet dat «de bepalingen van dit hoofdstuk betreffende verdelingen waarbij minderjarigen belang hebben» van toepassing worden verklaard.

In een later amendement zal het woord «afwezigen» worden vervangen door «vermoedelijk afwezigen».

Nr. 26 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 8

Dit artikel vervangen als volgt:

«Art. 8. — *Artikel 117 van hetzelfde Wetboek, wordt vervangen als volgt:*

«Art. 117. — *Indien de vermoedelijk afwezige terugkeert of indien men van hem nieuws ontvangt tijdens de*

sence, celui-ci peut saisir, par requête unilatérale, le tribunal de première instance. À sa demande, le tribunal met fin aux mesures prises pour sa représentation et la gestion de ses biens.

Il recouvre les biens gérés ou acquis pour son compte durant la période d'absence; les actes régulièrement accomplis par l'administrateur provisoire ou le notaire lui sont opposables, sauf dans le cas où ils auraient été accomplis en fraude.»»

JUSTIFICATION

Le Conseil d'État a fait observer que le texte proposé ne spécifiait pas suffisamment la procédure de la requête. Nous visons en l'occurrence la requête unilatérale. Il ne peut, en effet, y avoir d'intérêts opposés entre l'absent et l'administrateur. En effet, l'administrateur provisoire ne peut avoir d'autre mission que de défendre les intérêts des absents (cf. art. 488bis-D, alinéa 2, du Code civil).

À l'alinéa 2, il convient de mentionner, outre l'administrateur provisoire, également le notaire, par analogie avec l'article 166, alinéa 2, proposé.

Le Conseil d'État a souligné que la représentation du présumé absent peut également prendre fin à la suite de la déclaration d'absence ou de la déclaration judiciaire de décès. Il n'y a toutefois pas lieu d'insérer explicitement cette précision dans le texte, puisque ces deux déclarations sont assimilées au décès. Dans ce cas, les articles 488bis-D, alinéa 3, et 2003 du Code civil sont d'application. La représentation par le notaire prévue à l'article 116 proposé n'est applicable que pour la durée de la liquidation-partage.

N° 27 DE M.BORGINON ET CONSORTS

Art. 9 (*nouveau*)

Insérer un article 9, libellé comme suit:

«Art. 9. — L'article 118 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 118. — Lorsqu'il s'est écoulé cinq ans depuis la dernière fois que l'on a eu des nouvelles de l'absent ou depuis le jugement qui a constaté la présomption d'absence, l'absence peut être déclarée par le tribunal de première instance à la requête de toute personne intéressée ou du ministère public.

periode van de vermoedelijke afwezigheid, dan kan deze bij éézijdig verzoekschrift de rechtbank van eerste aanleg vatten. Op zijn verzoek maakt de rechtbank een einde aan de maatregelen die inzake zijn vertegenwoordiging en het beheer van zijn goederen zijn genomen.

Hij krijgt de goederen terug die gedurende zijn afwezigheid werden beheerd of voor zijn rekening verworven; de handelingen die de voorlopige bewindvoerder of notaris op regelmatige wijze hebben verricht, kunnen hem worden tegengeworpen, behalve wanneer daarbij bedrog is gepleegd.»».

VERANTWOORDING

De Raad van State wees erop dat de procedure van het verzoek onvoldoende gespecificeerd werd in de voorgestelde tekst. We bedoelen het éézijdig verzoekschrift. Er kunnen immers geen tegengestelde belangen zijn tussen de afwezige en de bewindvoerder. De voorlopig bewindvoerder kan immers niet anders dan de belangen van de afwezige verdedigen (cf. art. 488bis, D, tweede lid B.W.)

In het tweede lid moet naast de voorlopig bewindvoerder ook de notaris vermeld worden, naar analogie met het voorgestelde art. 116, tweede lid.

De Raad van State wees er op dat de vertegenwoordiging van de vermoedelijk afwezige ook een einde kan nemen door de verklaring van afwezigheid of gerechtelijke verklaring van overlijden. Dit hoeft echter niet uitdrukkelijk in de tekst worden opgenomen. Deze worden immers gelijkgesteld met overlijden. In dat geval gelden de art. 488bis, D, derde lid; 2003 B.W. De vertegenwoordiging door de notaris in het voorgestelde art. 116 geldt enkel voor de duur van de vereffening-verdeling.

Nr. 27 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 9 (*nieuw*)

Een artikel 9 invoegen, luidende:

«Art. 9. — Artikel 118 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen als volgt:

«Art. 118. — Wanneer er vijf jaar verlopen zijn sinds het laatste nieuws dat men van de afwezige heeft ontvangen of sinds het vonnis waarbij het vermoeden van afwezigheid werd vastgesteld, kan de verklaring van afwezigheid worden uitgesproken door de rechtbank van eerste aanleg op vordering van iedere belanghebbende of het openbaar ministerie.

Le tribunal compétent est le tribunal de première instance, ainsi que le prévoit l'article 112, alinéa 3.

Sans préjudice de l'article 115, le ministère public doit être entendu avant que la déclaration d'absence puisse être prononcée.».».

JUSTIFICATION

Le Conseil d'État a estimé préférable de retirer l'amendement n° 10 et proposé comme alternative de limiter la durée de l'absence présumée.

Par analogie avec le droit néerlandais, cette durée est ramenée à 5 ans (art. 413, alinéa 1er, a) du Code civil néerlandais). Il s'agit d'une nette amélioration par rapport aux 11 à 21 ans prévus par la réglementation proposée.

Le Conseil d'État a indiqué dans son avis que le tribunal territorialement compétent devait être spécifié, tant dans l'article 112 que dans l'article 118 proposés.

Dans ce cas également, le ministère public doit être averti de toute requête de déclaration d'absence. En l'espèce, il ne s'agit cependant pas d'une intervention facultative, mais d'une intervention obligatoire. Le ministère public doit avoir été entendu avant que le tribunal puisse déclarer une personne absente. La déclaration d'absence est en effet lourde en conséquences: elle entraîne la mort juridique. Une brève enquête du ministère public au sujet de la personne intéressée doit garantir la protection de celle-ci.

N° 28 DE M. BORGINON ET CONSORTS

Art. 10 (*nouveau*)

Insérer un article 10, libellé comme suit:

«Art. 10.— L'article 119 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 119.— La requête prévue à l'article 118 est publiée par extraits dans le Moniteur belge et dans deux quotidiens édités dans la région linguistique du domicile de l'absent ou de sa dernière résidence.

Les héritiers connus reçoivent notification de la requête.

Le tribunal peut ordonner toute mesure qu'il estime utile pour assurer la publicité de cette requête ; il peut également ordonner une mesure d'enquête.».».

Bevoegd is de rechtbank van eerste aanleg zoals bepaald in artikel 112, derde lid.

Onverminderd artikel 115, moet het openbaar ministerie worden gehoord alvorens de verklaring van afwezigheid kan worden uitgesproken.».».

VERANTWOORDING

De Raad van State vond het beter amendement nr. 10 in te trekken, en als alternatief de termijn van de vermoedelijke afwezigheid in te perken.

Naar analogie met het Nederlandse recht, wordt de termijn op vijf jaar gebracht (art. 413, eerste lid, a) van het Nederlands Burgerlijk Wetboek); een aanzienlijk verbetering ten opzichte van de 11 of 21 jaar in de voorgestelde regeling.

De Raad van State stelde in zijn advies dat zowel in het voorgestelde 112 als 118 de territoriaal bevoegde rechtbank moest worden gespecificeerd.

Ook hier moet het openbaar ministerie moet worden verwittigd van elke vordering tot verklaring van afwezigheid. In dit geval gaat het echter niet om een facultatieve tussenkomst, maar om een verplichte tussenkomst. Het openbaar ministerie moet gehoord zijn, alvorens de rechtbank iemand afwezig kan verklaren. De verklaring van afwezigheid heeft immers verregaande gevolgen: de juridische dood. Een kort onderzoek door het openbaar ministerie naar de betrokkene, moet voor bescherming zorgen.

Nr. 28 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 10 (*nieuw*)

Een artikel 10 invoegen, luidende:

«Art. 10. — Artikel 119 van hetzelfde Wetboek, wordt vervangen als volgt:

«Art. 119. — De vordering bedoeld in artikel 118 wordt bij uittreksel bekendgemaakt in het Belgisch Staatsblad en in twee dagbladen die uitgegeven worden in het taalgebied van de woonplaats of van de laatste verblijfplaats van de afwezige.

De gekende erfgenamen ontvangen een kennisgeving van de vordering.

De rechtbank kan alle andere maatregelen bevelen die zij nodig acht om deze vordering bekend te maken; zij kan ook een onderzoeksmaatregel bevelen.».».

JUSTIFICATION

Le présent amendement reprend l'article 119 proposé de la proposition de loi.

Vu la plus grande mobilité des personnes depuis le 20ème siècle, la publication a lieu dans un quotidien de la région linguistique. À l'heure actuelle, la mobilité des citoyens dépasse facilement les limites de l'arrondissement judiciaire.

Les héritiers connus sont informés de la requête. La déclaration d'absence aura en effet pour conséquence que la succession sera partagée. Nous devons éviter qu'un héritier donné tente de manipuler à son avantage le moment de l'ouverture de la succession.

En outre, le présent amendement permet également au tribunal d'ordonner une mesure d'enquête envers l'intéressé. Le tribunal souhaite en effet pouvoir établir avec un certain degré de certitude que toute trace de l'intéressé a disparu.

N° 29 DE M. BORGINON ET CONSORTS

Art. 11 (*nouveau*)**Insérer un article 11, libellé comme suit:**

«Art. 11. — L'article 120 du même Code est remplacé par la disposition suivante :

«Art. 120. — Le tribunal de première instance ne rendra un jugement de déclaration d'absence qu'une année après la date de publication prévue à l'article 119, alinéa 1er.

Le jugement de déclaration d'absence est à son tour publié selon les modalités prévues à l'article 119.

Dès que le jugement est passé en force de chose jugée, son dispositif est transcrit à la requête du ministère public sur les registres des décès du lieu du domicile ou de la résidence de l'absent; mention en est faite en marge de l'acte de naissance de la personne déclarée absente. ».

JUSTIFICATION

Les articles 120 et 121 proposés sont fusionnés. La référence, à l'article 120, à l'audition du ministère public est superflue compte tenu du renvoi à l'article 115 proposé.

La dernière phrase, qui concerne les conséquences du jugement pour les tiers, est intégrée dans le nouvel article 121.

VERANTWOORDING

Dit herneemt het voorgestelde artikel 119 van het wetsvoorstel.

Gezien de grotere mobiliteit van personen sinds de 20ste eeuw, gebeurt de publicatie in een dagblad van het taalgebied. De mobiliteit van burgers overschrijdt vandaag de dag gemakkelijk de grenzen van het gerechtelijke arrondissement.

De gekende erfgenamen worden in kennis gesteld van de vordering. De verklaring zal immers het gevolg hebben dat de nalatenschap wordt verdeeld. We moeten vermijden dat één bepaalde erfgenaam poogt om het moment van het openvallen van de nalatenschap te manipuleren in zijn voordeel.

Verder krijgt de rechtbank ook de mogelijkheid om een onderzoeksmaatregel te bevelen naar de betrokkene. De rechtbank wil immers met enige zekerheid kunnen vaststellen dat van de betrokkene geen spoor meer te bekennen valt.

Nr. 29 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 11 (*nieuw*)**Een artikel 11 invoegen, luidende:**

«Art. 11. — Artikel 120 van hetzelfde Wetboek, wordt vervangen als volgt:

«Art. 120. — De rechtbank van eerste aanleg mag een vonnis houdende verklaring van afwezigheid niet eerder wijzen dan één jaar na de bekendmaking in artikel 119, eerste lid.

Het vonnis houdende verklaring van afwezigheid wordt op zijn beurt bekendgemaakt overeenkomstig artikel 119.

Zodra het vonnis in kracht van gewijsde is gegaan, wordt het beschikkend gedeelte op verzoek van het openbaar ministerie overgeschreven in het overlijdensregister van de woon- of verblijfplaats van de afwezige; er wordt melding van gemaakt op de kant van de geboorteakte van de afwezig verklaarde persoon. ».

VERANTWOORDING

Het voorgestelde 120 en 121 worden samengevoegd. De verwijzing naar het horen van het openbaar ministerie in artikel 120 is overbodig gezien de verwijzing naar het voorgestelde artikel 115.

De laatste zin, namelijk gevolgen van het vonnis ten aanzien van derden, wordt geïntegreerd in het nieuwe artikel 121.

N° 30 DE M.BORGINON ET CONSORTS

Art. 12 (*nouveau*)**Insérer un article 12, libellé comme suit:**

«Art. 12. — *L'article 121 du même Code est remplacé par la disposition suivante:*

«Art. 121. — *La décision déclarative de décès est assimilée, à dater de sa transcription, à un acte de décès.*

L'annulation de cette décision et la rectification des registres de l'état civil peuvent être obtenues conformément aux dispositions de l'article 101 et aux articles 1383 et suivants du Code judiciaire, lorsqu'il est établi que la personne déclarée décédée est en vie.».

JUSTIFICATION

Ce nouvel article 121 remplace les articles 122 à 125 proposés. Le Conseil d'État a exprimé sa préférence pour une disposition générale dans laquelle la transcription aurait l'effet d'un décès, tant à l'égard des parties qu'à l'égard de tiers.

Cette assimilation au décès fait intervenir d'autres dispositions du Code civil, qui entraînent la dissolution du mariage, l'ouverture de la succession, l'institution de la tutelle, etc. Les articles 122 à 124 proposés étaient donc en réalité superflus.

Le Conseil souligne à juste titre que l'annulation d'un jugement est impossible, sauf en cas de rectification d'un acte de l'état civil. L'article 125 proposé est réécrit sur le modèle de l'article 136 proposé et également intégré à l'article 121.

Compte tenu du renvoi à l'article 1383 du Code judiciaire, il n'est plus non plus nécessaire de mentionner la procédure selon laquelle la requête doit être introduite. L'observation du Conseil relative à l'article 117 *juncto* 125 proposé est donc sans objet.

N° 31 DE M.BORGINON ET CONSORTS

Art. 13 (*nouveau*)**Insérer un article 13, libellé comme suit:**

«Art. 13. — *L'article 122 du même Code est remplacé par l'article suivant:*

Nr. 30 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 12 (*nieuw*)**Een artikel 12 invoegen, luidende:**

«Art. 12. — *Artikel 121 van hetzelfde Wetboek, wordt vervangen als volgt:*

«Art. 121. — *De beslissing houdende verklaring van overlijden wordt vanaf de datum van overschrijving gelijkgesteld met een akte van overlijden.*

Vernietiging van die beslissing en verbetering van de registers van de burgerlijke stand kunnen worden verkregen overeenkomstig artikel 101 en de artikelen 1383 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek, wanneer komt vast te staan dat de overleden verklaarde persoon nog in leven is.».

VERANTWOORDING

Dit nieuwe artikel 121 vervangt de voorgestelde artikelen 122-125. De Raad van State verkoos een algemene bepaling waarbij de overschrijving het gevolg zou hebben van overlijden, zowel ten aanzien van de partijen als ten aanzien van derde.

Deze gelijkstelling met overlijden doet andere bepalingen in het Burgerlijk Wetboek in werking treden, waardoor het huwelijk wordt ontbonden, de erfenis openvalt, of evt. voogdij wordt ingesteld, enz... De voorgestelde artikelen 122-124 waren dus eigenlijk overbodig.

De Raad merkte terecht op dat vernietiging van een vonnis onmogelijk is, tenzij het gaat om de verbetering van een akte van burgerlijke stand. Het voorgestelde artikel 125 wordt herschreven volgens het voorgestelde art. 136, en ook in art. 121 geïntegreerd.

Door de verwijzing naar art. 1383 Ger.W. is het ook niet meer nodig te vermelden volgens welke procedure het verzoek moet worden ingediend. De opmerking van de Raad bij het voorgestelde art. 117 *juncto* 125 wordt dus zonder voorwerp.

Nr. 31 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 13 (*nieuw*)**Een artikel 13 invoegen, luidende:**

«Art. 13. — *Artikel 122 van hetzelfde Wetboek, wordt vervangen als volgt:*

«Art. 122.— Le jugement prononçant l'annulation de la déclaration d'absence est publié suivant les modalités prévues à l'article 119. Mention de cette décision est portée en marge du jugement déclaratif d'absence et sur tout registre y faisant référence.»»

JUSTIFICATION

Cette disposition reprend l'article 126 de la proposition de loi. Le Conseil d'État souhaitant qu'il soit possible de voter séparément sur cet article, un amendement distinct a été présenté pour chaque article.

N° 32 DE M. BORGINON ET CONSORTS

Art. 14 (nouveau)

Insérer un article 14 libellé comme suit:

«Art. 14.— L'article 123 du même Code est remplacé par l'article suivant :

«Art. 123.— L'annulation d'un jugement déclaratif d'absence permet à l'absent de retrouver ses biens et ceux qu'il aurait dû recueillir pendant son absence dans l'état où ils se trouvent et le prix de ceux qui auraient été aliénés de même que les biens éventuellement acquis en remploi.

Son mariage reste dissous. Il est mis fin aux mesures prises à l'égard des enfants mineurs.»».

JUSTIFICATION

Cet article reprend l'article 127 proposé par la proposition de loi. Le Conseil d'État souhaitant qu'il soit possible de voter séparément sur cet article, un amendement distinct est présenté pour chaque article.

Le Conseil d'État avait fait part de quelques critiques concernant l'article 128 proposé. Il ressort d'un examen plus approfondi que cet article peut être supprimé. Depuis la nouvelle loi du 29 avril 2001, la tutelle est en effet automatique lorsque les deux parents sont dans l'impossibilité durable d'exercer l'autorité parentale. Il ressort de l'article 389, alinéa 2, du Code civil que lorsqu'un des parents est décédé et que l'autre est également déclaré présumé absent, il est automatiquement conclu à l'«impossibilité» d'exercer l'autorité parentale.

«Art. 122. — Het vonnis waarbij de verklaring van afwezigheid wordt vernietigd, wordt bekendgemaakt op de wijze voorgeschreven in artikel 119. Van die beslissing wordt melding gemaakt op de kant van het vonnis houdende verklaring van afwezigheid en op ieder register dat ernaar verwijst.»».

VERANTWOORDING

Dit herneemt het voorgestelde artikel 126 van het wetsvoorstel. De Raad van State wenste dat dit artikel apart kon gestemd worden. Vandaar een apart amendement voor elk artikel.

Nr. 32 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 14 (nieuw)

Een artikel 14 invoegen, luidende:

«Art. 14. — Artikel 123 van hetzelfde Wetboek, wordt vervangen als volgt:

«Art. 123. — Door de vernietiging van een vonnis houdende verklaring van afwezigheid krijgt de afwezige zijn goederen en de goederen die hij tijdens zijn afwezigheid had moeten verkrijgen, terug in de staat waarin zij zich bevinden, alsook de prijs van de goederen die mochten zijn vervreemd, en de goederen die door wederbelegging mochten zijn verkregen.

Zijn huwelijk blijft ontbonden. Er wordt een einde gemaakt aan de maatregelen ten aanzien van de minderjarige kinderen.»».

VERANTWOORDING

Dit herneemt het voorgestelde artikel 127 van het wetsvoorstel. De Raad van State wenste dat dit artikel apart kon gestemd worden. Vandaar een apart amendement voor elk artikel.

De Raad van State had enkele kritische bedenkingen bij het voorgestelde art. 128. Bij nader inzien kan dit artikel echter komen te vervallen. Sinds de nieuwe wet van 29 april 2001, ontstaat de voogdij immers automatisch als beide ouders in de voortdurende onmogelijkheid zijn om het ouderlijk gezag uit te oefenen. Zoals blijkt uit art. 389, tweede lid B.W., leidt de situatie waarin één ouder overleden is en de andere ook vermoedelijk afwezig wordt verklaard, automatisch tot «onmogelijkheid» om te ouderlijk gezag uit te oefenen.

N° 33 DE M.BORGINON ET CONSORTS

Art. 15 (*nouveau*)**Insérer un article 15, libellé comme suit:**

«Art. 15.— *L'article 124 du même Code est remplacé par la disposition suivante:*

«Art. 124.— *Lorsqu'il apparaît avec une très forte probabilité qu'une personne est décédée parce qu'elle se trouvait dans une situation où sa vie était menacée, mais que son corps n'est pas retrouvé, le tribunal de première instance peut, à la demande de toute personne intéressée ou du ministère public, rendre un jugement déclaratif de décès.*

Le tribunal compétent est le tribunal de première instance du dernier domicile ou de la dernière résidence du défunt. Si ceux-ci sont situés à l'étranger ou inconnus, le tribunal compétent est celui de Bruxelles. ».

JUSTIFICATION

Le présent amendement remplace les articles 129 à 131 proposés du Code civil. La formulation est analogue à celle de l'article 112.

N° 34 DE M.BORGINON ET CONSORTS

Art. 16 (*nouveau*)**Insérer un article 16, libellé comme suit:**

«Art. 16.— *L'article 125 du même Code est remplacé par la disposition suivante:*

«Art. 125.— *La requête prévue à l'article 124 est publiée par extraits dans le Moniteur belge et dans deux quotidiens édités dans la région linguistique du lieu du décès présumé ou du lieu du domicile du défunt ou de sa dernière résidence.*

Les héritiers connus reçoivent notification de la requête.

Le tribunal peut ordonner toute mesure qu'il estime utile pour assurer la publicité de cette requête ; il peut également ordonner une mesure d'instruction.

Le tribunal fixe le délai pendant lequel il surseoira à statuer sur la requête après la dernière publication prévue à l'alinéa 1er. ».

Nr. 33 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 15 (*nieuw*)**Een artikel 15 invoegen, luidende:**

«Art. 15. — *Artikel 124 van hetzelfde Wetboek, wordt vervangen als volgt:*

«Art. 124. — *Wanneer een persoon naar alle waarschijnlijkheid is overleden omdat hij zich in een levensgevaarlijke situatie bevond, maar zijn lijk niet is teruggevonden, kan de rechtbank van eerste aanleg op vordering van iedere belanghebbende of het openbaar ministerie, een vonnis wijzen houdende verklaring van overlijden.*

Bevoegd is de rechtbank van eerste aanleg van de laatste woonplaats of de laatste verblijfplaats van de overledene. Ligt deze in het buitenland of is zij niet bekend, dan is de rechtbank van Brussel bevoegd. ».

VERANTWOORDING

Dit amendement vervangt de voorgestelde artikelen 129-131 B.W. De formulering is analoog aan artikel 112.

Nr. 34 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 16 (*nieuw*)**Een artikel 16 invoegen, luidende:**

«Art. 16. — *Artikel 125 van hetzelfde Wetboek, wordt vervangen als volgt:*

«Art. 125. — *De vordering bedoeld in artikel 124 wordt bij uittreksel bekendgemaakt wordt in het Belgisch Staatsblad en in twee dagbladen die uitgegeven worden in het taalgebied waar het overlijden vermoedelijk heeft plaatsgehadt of van de woonplaats of de laatste verblijfplaats van de overledene.*

De gekende erfgenamen ontvangen een kennisgeving van de vordering.

De rechtbank kan alle andere maatregelen bevelen die zij nodig acht om deze vordering bekend te maken; zij kan ook een onderzoeksmaatregel bevelen. »

De rechtbank bepaalt gedurende welke termijn zij, na de laatste bekendmaking in het eerste lid, haar uitspraak over de vordering zal uitstellen. ».

JUSTIFICATION

Le Conseil d'État a émis quelques réserves sur la comparution obligatoire des parties, étant donné qu'en cas de requête unilatérale, la comparution n'est que facultative, ce qui nuirait à la cohérence du droit. Nous maintenons donc la comparution facultative, mais celle-ci est compensée par le fait que les héritiers connus reçoivent notification de la requête. S'ils souhaitent préserver leurs intérêts, ils comparaitront volontairement.

La formulation est rendue analogue à celle de l'article 119 proposé du Code civil.

N° 35 DE M.BORGINON ET CONSORTS

Art. 17 (nouveau)

Insérer un article 17, libellé comme suit:

«Art. 17. — L'article 126 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 126. — La décision constatant le décès doit fixer la date de celui-ci en tenant compte des circonstances de l'espèce, comme la condition physique de l'intéressé, les risques propres à la région, les conditions climatiques.

Elle contient en outre les énonciations prévues à l'article 79 ou, le cas échéant, l'impossibilité de faire mention de certaines d'entre elles. ».

JUSTIFICATION

Le présent amendement reprend l'article 133 proposé de la proposition de loi.

Le moment de l'ouverture de la succession revêt une grande importance. Il peut favoriser certains héritiers et en désavantager d'autres. Il faut s'efforcer de d'approcher le plus possible le moment effectif du décès. Le juge doit dès lors motiver le moment dans son jugement sur la base d'indications. La liste des critères est purement indicative, et non limitative.

L'article 134 proposé est supprimé.

Les alinéas 1er et 2 (l'appel et la notification de la décision) de l'article 134 proposé pourraient, selon le Conseil d'État, affecter la cohérence du droit. Il est dès lors préférable de les supprimer.

Pour des raisons de cohérence, il est également préférable de supprimer l'alinéa 3, à savoir l'effet suspensif du pour-

VERANTWOORDING

De Raad van State had enige bedenkingen bij de verplichte verschijning van de partijen, aangezien bij éézijdig verzoekschrift, de verschijning slechts facultatief is. Dit zou nefast zijn voor de coherentie in het recht. We behouden dus de facultatieve verschijning, maar deze wordt opgevangen doordat de gekende erfgenamen kennisgeving ontvangen van de vordering. Indien zij hun belangen willen vrijwaren, zullen ze vrijwillig verschijnen.

De formulering wordt analoog gemaakt aan het voorgestelde artikel 119 B.W.

Nr. 35 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 17 (nieuw)

Een artikel 17 invoegen, luidende:

«Art. 17. — Artikel 126 van hetzelfde Wetboek, wordt vervangen als volgt:

«Art. 126. — De beslissing houdende verklaring van overlijden moet de dag van het overlijden bepalen, rekening houdend met de omstandigheden van de zaak zoals bijvoorbeeld de fysieke conditie van de betrokkene, de risico's eigen aan het gebied, de weersomstandigheden.

Daarenboven moet zij de gegevens vermelden opgesomd in artikel 79. Indien het onmogelijkheid is om sommige van die gegevens te vermelden, wordt de reden daarvan vermeld. ».

VERANTWOORDING

Dit herneemt het voorgestelde artikel 133 van het wetsvoorstel.

Het tijdstip van het openvallen van de nalatenschap is van groot belang. Het kan bepaalde erfgenamen bevoordelen en andere benadelen. Men moet proberen het werkelijke tijdstip van overlijden zo dicht mogelijk te benaderen. De rechter moet het tijdstip in zijn vonnis dan ook motiveren aan de hand van aanwijzingen. De lijst met criteria is louter indicatief, niet limitatief.

Het voorgestelde artikel 134, wordt weggelaten.

Het eerste en tweede lid (hoger beroep en kennisgeving van de uitspraak) van het voorgestelde 134, zouden volgens de Raad van State de coherentie van het recht in het gevaar kunnen brengen. Het is dan ook beter deze weg te laten.

Omwille van de coherentie, is het ook beter het derde lid, de schorsende werking van de voorziening in cassatie, weg

voi en cassation. Cet alinéa est une application de l'article 1397 du Code judiciaire. Cependant, celui qui exécute alors qu'un pourvoi en cassation est encore pendant, le fait toujours à ses propres risques. Il n'y a donc pas de raison de déroger ici à la règle selon laquelle les voies de recours extraordinaires ne suspendent pas l'exécutabilité.

N° 36 DE M.BORGINON ET CONSORTS

Art. 18 (*nouveau*)

Insérer un article 18, libellé comme suit:

«Art. 18. — *L'article 127 du même Code est remplacé par la disposition suivante:*

«Art. 127. — *Dès que la décision judiciaire déclarative de décès est passée en force de chose jugée, elle est transmise par le greffier dans les vingt-quatre heures à l'officier de l'état civil du lieu présumé du décès et à celui du dernier domicile ou, à défaut, de la dernière résidence du défunt pour y être transcrite dans le registre à ce destiné.*

Le greffier notifie également la décision à l'officier de l'état civil du lieu de naissance de la personne décédée, qui en fera mention en marge de son acte de naissance.».

JUSTIFICATION

La déclaration judiciaire de décès n'étant possible que si le corps n'a pas été retrouvé, le lieu réel du décès n'est jamais connu avec certitude. Le Conseil d'État souligne donc très justement que cette mention doit être supprimée. Par ailleurs, il suggère d'utiliser la terminologie «en force de chose jugée» au lieu de «décision définitive».

En ce qui concerne les étrangers dont le décès est constaté, nous renvoyons aux dispositions relatives à l'état civil, à savoir les articles 45, § 2, et 48, § 2, du Code civil.

N° 37 DE M.BORGINON ET CONSORTS

Art. 19 (*nouveau*)

Insérer un article 19, libellé comme suit:

«Art. 19. — *L'article 128 du même Code est remplacé par la disposition suivante:*

te laten. Dit lid is een toepassing van art. 1397 Ger.W. Echter, wie uitvoert terwijl nog een voorziening in cassatie hangende is, doet dat altijd op eigen risico. Er is dus geen reden om hier af te wijken van de regel dat buitengewone rechtsmiddelen de uitvoerbaarheid niet schorsen.

Nr. 36 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 18 (*nieuw*)

Een artikel 18 invoegen, luidende:

«Art. 18. — *Artikel 127 van hetzelfde Wetboek, wordt vervangen als volgt:*

«Art. 127. — *Zodra de gerechtelijke beslissing houdende verklaring van overlijden in kracht van gewijsde is gegaan, wordt zij door de griffier binnen vierentwintig uur overgezonden aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van de vermoedelijke plaats van het overlijden of aan de ambtenaar van de laatste woonplaats of, bij gebreke daarvan, van de laatste verblijfplaats van de overledene, ten einde te worden overgeschreven in het daartoe bestemde register.*

De griffier deelt de beslissing ook mee aan de ambtenaar van de burgerlijke stand van de geboorteplaats van de overledene; deze maakt daarvan melding op de kant van de akte van geboorte.».

VERANTWOORDING

Gezien de gerechtelijke verklaring van overlijden enkel mogelijk is indien het lijk niet werd teruggevonden, is de werkelijke plaats van overlijden nooit zeker. De Raad van State merkte dan ook terecht op dat dit moest worden geschrapt. Verder verkoos zij de terminologie «in kracht van gewijsde» in plaats van «definitieve beslissing».

Wat betreft de buitenlanders van wie het overlijden wordt vastgesteld, verwijzen we naar de bepalingen betreffende de burgerlijke stand: artikel 45, § 2 en 48 § 2 B.W.

Nr. 37 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 19 (*nieuw*)

Een artikel 19 invoegen, luidende:

«Art. 19. — *Artikel 128 van hetzelfde Wetboek, wordt vervangen als volgt:*

«Art. 128. — La décision judiciaire déclarative de décès passée en force de chose jugée tient lieu d'acte de décès.

L'annulation de cette décision et la rectification correspondante des registres de l'état civil peuvent être obtenues conformément aux dispositions de l'article 101 et aux articles 1383 et suivants du Code Judiciaire, lorsqu'il est établi que la personne déclarée décédée est en vie.».

JUSTIFICATION

Le présent amendement reprend le texte de l'article 136 de la proposition de loi. Le Conseil d'État souhaite que cet article puisse être voté séparément. Il convient donc de présenter un amendement distinct pour chaque article.

N° 38 DE M.BORGINON ET CONSORTS

Art. 20 (*nouveau*)

Insérer un article 20, libellé comme suit:

«Art. 20. — L'article 129 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 129. — Jusqu'au prononcé de la décision déclarative de décès, les intérêts d'une personne disparue sont sauvegardés conformément au prescrit des articles 112 à 117 du Code civil relatifs à la présomption d'absence.».

JUSTIFICATION

Le présent amendement reprend le texte de l'article 137 de la proposition de loi. Le Conseil d'État a souhaité que cet article puisse être voté séparément. Il convient donc de présenter un amendement distinct pour chaque article.

N° 39 DE M.BORGINON ET CONSORTS

Art. 21 (*nouveau*)

Insérer un article 21, libellé comme suit:

«Art. 21. — L'article 130 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 128. — De gerechtelijke beslissing houdende verklaring van overlijden die in kracht van gewijsde is gegaan, staat gelijk met een akte van overlijden.

Vernietiging van die beslissing en overeenkomstige verbetering van de registers van de burgerlijke stand kunnen worden verkregen volgens het bepaalde in artikel 101 en in de artikelen 1383 en volgende van het Gerechtelijk Wetboek, wanneer komt vast te staan dat de overleden verklaarde persoon nog in leven is.».

VERANTWOORDING

Dit herneemt het voorgestelde artikel 136 van het wetsvoorstel. De Raad van State wenste dat dit artikel apart kon gestemd worden. Vandaar een apart amendement voor elk artikel.

Nr. 38 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 20 (*nieuw*)

Een artikel 20 invoegen, luidende:

«Artikel 129 van hetzelfde Wetboek wordt vervangen als volgt:

«Art. 129. — Tot het tijdstip waarop de verklaring van overlijden wordt uitgesproken, worden de belangen van een verdwenen persoon beschermd overeenkomstig het bepaalde in de artikelen 112 tot 117 inzake het vermoeden van afwezigheid.».

VERANTWOORDING

Dit herneemt het voorgestelde artikel 137 van het wetsvoorstel. De Raad van State wenste dat dit artikel apart kon gestemd worden. Vandaar een apart amendement voor elk artikel.

Nr. 39 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 21 (*nieuw*)

Een artikel 21 invoegen, luidende:

«Art. 21. — Artikel 130 van hetzelfde Wetboek, wordt vervangen als volgt:

«Art. 130. — L'article 127 s'applique par analogie à la déclaration judiciaire de décès.».

JUSTIFICATION

Le Conseil d'État souligne très justement que la première phrase de l'article 138 proposé est superflue, étant donné que l'article 136 proposé renvoie déjà à la procédure de rectification d'actes de l'état civil. Cette mention ne susciterait que la confusion quant à la procédure à suivre. La première phrase est par conséquent supprimée.

Nous ne pouvons souscrire à l'observation finale du Conseil d'État: si, au cours de la procédure, la preuve du décès de l'absent ou du disparu est apportée, la procédure devient tout simplement sans objet.

N° 40 DE M.BORGINON ET CONSORTS

Art. 22 (nouveau)

Insérer un article 22, libellé comme suit :

«Art. 22. — L'article 131 du même Code est remplacé par la disposition suivante -:

«Art. 131. — Le jugement prononçant l'annulation d'une déclaration judiciaire de décès est publié selon les modalités prévues à l'article 125.

Mention de cette décision est portée en marge du jugement déclaratif d'absence et sur tout registre y faisant référence.»»

JUSTIFICATION

L'article 139 proposé de la proposition de loi est reformulé et rendu analogue à l'article 126 proposé de la proposition de loi.

N° 41 DE M.BORGINON ET CONSORTS

Art. 23 (nouveau)

Insérer un article 23, libellé comme suit:

«Art. 23. — Les articles 132 à 139, ainsi que l'article 142, du même Code, sont abrogés.».

Art. 130. — Artikel 127 is van overeenkomstige toepassing op de gerechtelijke verklaring van overlijden.».

VERANTWOORDING

De Raad van State merkte terecht op dat het voorgestelde artikel 138, eerste volzin overbodig was, aangezien het voorgestelde artikel 136 reeds verwijst naar de procedure tot verbetering van akten van de burgerlijke stand. Dit zou enkel verwarring scheppen over de te volgen procedure. De eerste volzin wordt dan ook weggelaten.

De slotopmerking van de Raad van State kan niet worden gedeeld: indien tijdens de procedure het bewijs wordt geleverd van het overlijden van de afwezige of vermiste, wordt de procedure eenvoudigweg zonder voorwerp.

Nr. 40 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 22 (nieuw)

Een artikel 22 invoegen, luidende:

«Art. 22. — Artikel 131 van hetzelfde Wetboek, wordt vervangen als volgt:

«Art. 131. — Het vonnis waarbij een gerechtelijke verklaring van overlijden wordt vernietigd, wordt bekendgemaakt op de wijze voorgeschreven in artikel 125.

Van die beslissing wordt melding gemaakt op de kant van het vonnis houdende verklaring van afwezigheid en op ieder register dat ernaar verwijst.».

VERANTWOORDING

Het voorgestelde artikel 139 van het wetsvoorstel wordt geherformuleerd en analoog gemaakt aan het voorgestelde artikel 126 van het wetsvoorstel.

Nr. 41 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 23 (nieuw)

Er wordt een artikel 23 ingevoegd, luidende:

«De artikelen 132 tot en met 139, en artikel 142 van hetzelfde Wetboek, worden opgeheven.».

JUSTIFICATION

Les anciens articles qui ne sont pas remplacés sont abrogés.

N° 42 DE M.BORGINON ET CONSORTS

Art. 24 à 26

Insérer, avant l'article 24, l'intitulé suivant :

«Chapitre III. Modifications à d'autres parties du même Code.».

JUSTIFICATION

Pour des raisons de clarté, la proposition de loi sera subdivisée en:

- Chapitre Ier – Disposition générale (compétence bicamérale);
- Chapitre II – Modifications au Code civil, Livre premier Des personnes, Titre IV Des absents;
- Chapitre III – Modifications à d'autres parties du Code civil;
- Chapitre IV – Modifications au Code judiciaire;
- Chapitre V – Modifications au Code des droits de succession ;
- Chapitre VI – Dispositions transitoires.

N° 43 DE M.BORGINON ET CONSORTS

Art. 24 (*nouveau*)

Insérer un article 24, libellé comme suit:

«Art. 24.— À l'article 220, § 1er, du même Code, le mot «absent» est remplacé par les mots «présupposé absent».

JUSTIFICATION

Voir l'amendement n° 1, qui est ici repris.

Dans le concept actuel d'absence, on distingue trois stades:

- a) la présomption d'absence;
- b) l'absence ou l'envoi en possession provisoire;
- c) l'envoi en possession définitif.

VERANTWOORDING

De oude artikelen die niet worden vervangen, worden opgeheven.

Nr. 42 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 24 tot en met 26

Een hoofdstuk III houdende artikelen 24 tot en met 26 invoegen, luidende :

«Hoofdstuk III. Wijzigingen aan andere delen van hetzelfde Wetboek.».

VERANTWOORDING

Het wetsvoorstel zal voor de overzichtelijkheid worden ingedeeld in:

- Hoofdstuk I - Algemene bepaling (bicamerale bevoegdheid);
- Hoofdstuk II - Wijzigingen aan het Burgerlijk Wetboek, Boek I Personen, Titel IV Afwezigen;
- Hoofdstuk III - Wijzigingen aan andere delen van het Burgerlijk Wetboek;
- Hoofdstuk IV - Wijzigingen aan het Gerechtelijke Wetboek;
- Hoofdstuk V - Wijzigingen aan het Wetboek der Successierechten
- Hoofdstuk VI - Overgangsbepalingen.

Nr. 43 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 24 (*nieuw*)

Een artikel 24 invoegen, luidende:

«Art. 24. — In artikel 220, § 1, van hetzelfde Wetboek, wordt het woord «afwezige» vervangen door de woorden «vermoedelijk afwezige.»

VERANTWOORDING

Zie amendement nr. 1, dat hier wordt overgenomen.

In de huidige afwezigheid bestaan er drie stadia:

- a) vermoedelijke afwezigheid;
- b) afwezigheid of voorlopige inbezitstelling;
- c) definitieve inbezitstelling.

La réglementation proposée ne comporte plus que deux stades:

- a) la présomption d'absence;
- b) la déclaration d'absence. Cela revient à supprimer le deuxième stade de l'ancien système;

À l'article 220 du Code civil, il est fait référence à l'«absence». Dans l'ancienne réglementation, il s'agissait du deuxième stade. Dans la nouvelle réglementation, il semblera, à tort, qu'on entend par là la «déclaration d'absence». Le deuxième stade a en effet été remplacé par une première phase élargie: l'absence présumée. L'article 220 du Code civil doit par conséquent être adapté.

N° 44 DE M. BORGINON ET CONSORTS

Art. 25 (*nouveau*)

Insérer un article 25, libellé comme suit:

«Art. 25.— L'article 817, alinéa 2, du même Code est abrogé.»

JUSTIFICATION

Les intérêts de l'absent sont défendus par le mandataire désigné ou par l'administrateur provisoire. Cette disposition doit dès lors être abrogée. Le Conseil d'État a souhaité, à juste titre, que les dispositions à abroger soient énumérées explicitement. Le législateur doit éviter les formulations vagues telles que «sont abrogées toutes les dispositions contraires». Voir l'article 3 de la proposition de loi.

N° 45 DE M. BORGINON ET CONSORTS

Art. 26 (*nouveau*)

Insérer un article 26, libellé comme suit:

«Art. 26.— L'article 75, alinéa 2, de la loi hypothécaire du 16 décembre 1851 est abrogé.»

JUSTIFICATION

L'envoi en possession provisoire des biens de l'absent est supprimé. Pour la constitution d'une hypothèque sur les biens de l'absent, l'administrateur provisoire aura besoin d'une autorisation du juge de paix. Cette disposition doit dès lors être abrogée. Le Conseil d'État a souhaité, à juste titre, que les dispositions à abroger soient énumérées explicitement. Le législateur doit éviter les formulations vagues telles que «sont abrogées toutes les dispositions contraires». Voir l'article 3 de la proposition de loi.

In de voorgestelde regeling zijn er nog maar twee stadia:

- a) vermoedelijke afwezigheid;
 - b) verklaring van afwezigheid.
- Dit komt er op neer dat het tweede stadium van de oude regeling wordt afgeschaft.

In artikel 220 B.W. verwijst men naar «afwezigheid». In de oude regeling was dit het tweede stadium. In de nieuwe regeling zal het lijken alsof men de «verklaring van afwezigheid» bedoelt. Dat is fout. Het tweede stadium werd immers vervangen door een uitgebreidere eerste fase: de vermoedelijke afwezigheid. Artikel 220 B.W. moet dan ook aangepast worden.

Nr. 44 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 25 (*nieuw*)

Een artikel 25 invoegen, luidende:

«Art. 25. — Artikel 817, tweede lid, van het Burgerlijk Wetboek, wordt opgeheven.»

VERANTWOORDING

De belangen van de afwezige worden waargenomen door de aangewezen lasthebber of door de voorlopig bewindvoerder. Deze bepaling moet dan ook worden opgeheven. De Raad van State wenste terecht dat de op te heffen bepalingen expliciet zouden opgesomd worden. De wetgever moet vage formuleringen als «alle hiermee strijdige bepalingen worden opgeheven» vermijden. Zie art. 3 van het wetsvoorstel.

Nr. 45 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 26 (*nieuw*)

Een artikel 26 invoegen, luidende:

«Art. 26. — Artikel 75, tweede lid, van de Hypotheekwet van 16 december 1851, wordt opgeheven.»

VERANTWOORDING

De voorlopige inbezitstelling van de goederen van de afwezige is afgeschaft. Voor de vestiging van een hypotheek op de goederen van de afwezige, zal de voorlopig bewindvoerder een machtiging van de vrederechter nodig hebben. Deze bepaling moet dan ook worden opgeheven. De Raad van State wenste terecht dat de op te heffen bepalingen expliciet zouden opgesomd worden. De wetgever moet vage formuleringen als «alle hiermee strijdige bepalingen worden opgeheven» vermijden. Zie art. 3 van het wetsvoorstel.

N° 46 DE M. BORGINON ET CONSORTS

Art. 27

Insérer, avant l'article 27, l'intitulé suivant:*«Chapitre IV. Modifications du Code judiciaire.»*

JUSTIFICATION

Pour plus de clarté, la proposition de loi sera subdivisée en six chapitres, à savoir:

- Chapitre Ier – Dispositions générales (compétence bicamérale);
- Chapitre II – Modifications du Code civil, livre premier - des personnes, titre IV – des absents;
- Chapitre III – Modifications des autres parties du Code civil;
- Chapitre IV – Modifications du Code judiciaire;
- Chapitre V – Modifications du Code des droits de succession;
- Chapitre VI – Dispositions transitoires.

N° 47 DE M. BORGINON ET CONSORTS

Art. 27 (*nouveau*)**Insérer un article 27, libellé comme suit:**

«Art. 27. — À l'article 764, § 1er, 2° du Code judiciaire, les mots «l'envoi en possession des biens d'un absent» sont remplacés par les mots «la présomption ou la déclaration d'absence, la déclaration judiciaire de décès».

JUSTIFICATION

Le Conseil d'État a souligné très justement que l'action en justice relative à l'absence devait toujours être communiquée au ministère public. Il ne sera pas rare, en effet, que le ministère public doive défendre les intérêts de l'absent ou du disparu. Les mots «l'envoi en possession des biens d'un absent», dont la suppression est proposée, sont remplacés par les mots «la présomption ou la déclaration d'absence, la déclaration judiciaire de décès». Voir l'article 3 de la proposition de loi.

Nr. 46 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 27 tot en met 33 (*nieuw*)**Een hoofdstuk IV houdende artikelen 27 tot en met 33 invoegen, luidende :**

«Hoofdstuk IV. Wijzigingen aan het Gerechtelijk Wetboek.»

VERANTWOORDING

Het wetsvoorstel zal voor de overzichtelijkheid worden ingedeeld in:

- Hoofdstuk I - Algemene bepaling (bicamerale bevoegdheid);
- Hoofdstuk II - Wijzigingen aan het Burgerlijk Wetboek, Boek I Personen, Titel IV Afwezig;
- Hoofdstuk III - Wijzigingen aan andere delen van het Burgerlijk Wetboek;
- Hoofdstuk IV - Wijzigingen aan het Gerechtelijke Wetboek;
- Hoofdstuk V - Wijzigingen aan het Wetboek der Successierechten
- Hoofdstuk VI - Overgangsbepalingen.

Nr. 47 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 27 (*nieuw*)**Een artikel 27 invoegen, luidende:**

«Art. 27. — In artikel 764, eerste lid, 2° van het Gerechtelijk Wetboek, worden de woorden «de inbezitstelling van de goederen van een afwezige» vervangen door de woorden «het vermoeden of de verklaring van afwezigheid, de gerechtelijke verklaring van overlijden.».

VERANTWOORDING

De Raad van State merkte terecht op dat de vorderingen in rechte in verband met afwezigheid nog steeds aan het openbaar ministerie moesten worden meegedeeld. Het openbaar ministerie zal immers vaak de belangen van de afwezige of vermiste moeten behartigen. De voorgestelde opheffing van «de inbezitstelling van de goederen van de afwezige», wordt vervangen door «het vermoeden of de verklaring van afwezigheid, de gerechtelijke verklaring van overlijden». Zie art. 3 van het wetsvoorstel.

N° 48 DE M. BORGINON ET CONSORTS

Art. 28 (*nouveau*)**Insérer un article 28, libellé comme suit:**

«Art.28.— À l'article 1187, alinéa 1er, du Code judiciaire, les mots «113 ou» sont insérés entre le mot «article» et le mot «448bis».».

JUSTIFICATION

Le présent amendement reprend l'amendement n°6.

L'objectif est de mettre le présumé absent et les autres personnes protégées sur un pied d'égalité en cas de vente de biens indivis, lorsque d'autres copropriétaires prennent l'initiative de vendre.

L'article 1187 du Code judiciaire ne mentionne toutefois pas les présumés absents. Le présent amendement vise dès lors à ajouter ceux-ci à l'énumération

en faisant référence au régime d'administrateur provisoire que l'article 113 proposé du Code civil vise à étendre au présumé absent.

Or, il en résulterait une incohérence en droit belge. Dans la réglementation proposée, le présumé absent sera toutefois protégé par un administrateur provisoire, ce qui constitue le statut de protection indiqué. Un administrateur provisoire a besoin d'une autorisation du juge de paix (article 1187 du Code judiciaire) pour vendre des biens immeubles.

L'article 1188 du Code judiciaire, par contre, donne compétence au tribunal de première instance pour tout ce qui concerne l'absent.

Il convient néanmoins d'éviter toute discrimination: une réglementation qui prévoit qu'il faut s'adresser au juge de paix en cas d'administration provisoire «ordinaire» et au tribunal de première instance en cas «d'administration provisoire pour cause de présomption d'absence» est inacceptable.

L'article 1187 du Code judiciaire est par conséquent adapté, et l'article 1188 du Code judiciaire est abrogé.

N° 49 DE M. BORGINON ET CONSORTS

Art. 29 (*nouveau*)**Insérer un article 29, libellé comme suit:**

«Art.29. — L'article 1188 du même Code est abrogé.».

Nr. 48 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 28 (*nieuw*)**Een artikel 28 invoegen, luidende:**

«Art. 28. — In artikel 1187, eerste lid, van hetzelfde Wetboek, worden de woorden «113 of» ingevoegd tussen de woorden «artikelen» en «488bis».

VERANTWOORDING

Dit herneemt amendement nr. 6.

Het is de bedoeling de vermoedelijk afwezige gelijk te schakelen met de andere beschermde personen bij een verkoop van onverdeelde goederen, waarbij andere mede-eigenaars het initiatief nemen tot de verkoop.

De vermoedelijk afwezigen worden echter niet opgesomd in artikel 1887 Ger.W. Dit amendement strekt er dan ook toe deze toe te voegen aan de opsomming door de te verwijzen naar de voorlopig bewindvoerder die op basis van het voorgestelde artikel 113 B.W. wordt toegevoegd aan de vermoedelijk afwezige.

Er zou echter een incoherentie ontstaan in ons recht. In de voorgestelde regeling, zal de vermoedelijk afwezige echter worden beschermd door een voorlopig bewindvoerder, wat het aangewezen beschermingsstatuut is. Een voorlopig bewindvoerder heeft voor de verkoop van onroerende goederen een machtiging nodig van de vrederechter (artikel 1187 Ger.W.). Art. 1188 Ger.W. daarentegen, houdt alles in verband met de afwezige bij de rechtbank van eerste aanleg.

Men moet echter discriminaties vermijden: een regeling waarbij men bij «gewoon» voorlopig bewind bij de vrederechter moet zijn, maar bij «voorlopig bewind wegens vermoedelijke afwezigheid» bij de rechtbank van eerste aanleg, kunnen niet door de beugel.

Artikel 1187 Ger.W. wordt dan ook aangepast, en artikel 1188 Ger.W. wordt opgeheven.

Nr. 49 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 29 (*nieuw*)**Een artikel 29 invoegen, luidende:**

«Art. 29. — Artikel 1188 van het Gerechtelijk Wetboek, wordt opgeheven.».

JUSTIFICATION

Le présent amendement reprend l'amendement n°7.

N° 50 DE M. BORGINON ET CONSORTS

Art. 30 (*nouveau*)

Insérer un article 30, libellé comme suit:

«Art. 30. — À l'article 1225 du même Code, remplacer le mot «absents» par les mots «présumés absents».

JUSTIFICATION

Cet amendement reprend l'amendement n°5.

Seul le représentant légal est habilité à défendre les intérêts des absents durant la phase d'absence présumée.

La déclaration d'absence produit tous les effets d'un décès. Les héritiers légaux seraient ainsi directement intéressés dans le partage des biens. Il convient dès lors de remplacer le mot «absents» par les mots «présumés absents».

N° 51 DE M. BORGINON ET CONSORTS

Art. 31 (*nouveau*)

Insérer un article 31, libellé comme suit :

«Art. 31. — L'intitulé du chapitre VII de la quatrième partie du livre IV «De l'envoi en possession des biens de l'absent» est remplacé par l'intitulé «Présomption et déclaration d'absence» .

JUSTIFICATION

L'envoi en possession des biens étant supprimé dans la proposition, il convient de remplacer l'intitulé. Voir article 3 de la proposition de loi.

VERANTWOORDING

Dit herneemt amendement nr. 7.

Nr. 50 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 30 (*nieuw*)

Een artikel 30 invoegen, luidende:

«Art. 30. — In artikel 1225 van hetzelfde Wetboek, wordt het woord «afwezigen» vervangen door de woorden «vermoedelijk afwezigen» .»

VERANTWOORDING

Dit herneemt amendement nr. 5.

De belangen van de afwezige moeten enkel door zijn wettelijke vertegenwoordiger behartigd worden tijdens de fase van de vermoedelijke afwezigheid.

De verklaring van afwezigheid heeft alle gevolgen van een overlijden. De wettelijke erfgenamen zouden dan rechtstreeks betrokken worden bij de verdeling van goederen. «Afwezigen» moet dus vervangen worden door «vermoedelijk afwezigen».

Nr. 51 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 31 (*nieuw*)

Een artikel 31 invoegen, luidende:

«Art. 31. — Het opschrift van Hoofdstuk VII van het vierde deel van boek IV van hetzelfde Wetboek «Inbezitstelling van de goederen van de afwezige» wordt vervangen als volgt: «Vermoeden en verklaring van afwezigheid.».

VERANTWOORDING

Doordat de inbezitstelling van de goederen in het voorstel wordt afgeschaft, moet het opschrift worden vervangen. Zie art. 3 van het wetsvoorstel.

N° 52 DE M. BORGINON ET CONSORTS

Art. 32 (*nouveau*)**Insérer un article 32, libellé comme suit:**

«Art. 32.— À l'article 1226 du même Code, les mots «parties intéressées» sont remplacés par les mots «personnes intéressées».

JUSTIFICATION

Il s'agit d'une correction terminologique. Il y a une différence entre être partie à la cause et être intéressé à la cause. Voir article 3 de la proposition de loi.

N° 53 DE M. BORGINON ET CONSORTS

Art. 33 (*nouveau*)**Insérer un article 33, libellé comme suit:**

«Art. 33. — L'article 1227 du même Code est remplacé par la disposition suivante:

«Art. 1227.— Il est procédé de même pour la déclaration d'absence prévue à l'article 118.».

JUSTIFICATION

La possession provisoire est remplacée par la déclaration d'absence. Voir les développements de la proposition de loi. Voir l'article 3 de la proposition de loi.

N° 54 DE M. BORGINON ET CONSORTS

Art. 34

Insérer, avant l'article 34, l'intitulé suivant:

«Chapitre V. Modifications du Code des droits de succession.».

JUSTIFICATION

Pour des raisons de clarté, la proposition de loi sera subdivisée en chapitres, à savoir:

Nr. 52 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 32 (*nieuw*)**Een artikel 32 invoegen, luidende:**

«Art. 32. — In artikel 1226 van hetzelfde Wetboek, worden de woorden «belanghebbende partijen» vervangen door het woord «belanghebbenden».

VERANTWOORDING

Terminologische correctie. Er is een verschil tussen partij zijn in het geding, en belanghebbende zijn bij de zaak. Zie art. 3 van het wetsvoorstel.

Nr. 53 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 33 (*nieuw*)**Er wordt een artikel 33 ingevoegd, luidende:**

«Art. 33. — Artikel 1227 van hetzelfde Wetboek, wordt vervangen als volgt:

«Art. 1227. — Op gelijke wijze wordt gehandeld voor de verklaring van afwezigheid bedoeld in artikel 118 van het Burgerlijk Wetboek.».

VERANTWOORDING

De voorlopige inbezitstelling wordt vervangen door de verklaring van afwezigheid. Zie algemene toelichting voorstel. Zie art. 3 van het wetsvoorstel.

Nr. 54 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 34 en 35

Een hoofdstuk V houdende artikelen 34 en 35 invoegen, luidende als volgt:

«Hoofdstuk V. Wijzigingen aan het Wetboek der Successierechten.».

VERANTWOORDING

Het wetsvoorstel zal voor de overzichtelijkheid worden ingedeeld in:

- Chapitre Ier: Disposition générale (compétence bicamérale);
- Chapitre II: Modifications du Code civil, Livre Ier Des personnes, Titre IV Des absents;
- Chapitre III: Modifications d'autres parties du Code civil;
- Chapitre IV: Modifications du Code judiciaire;
- Chapitre V: Modifications du Code des droits de succession
- Chapitre VI: Dispositions transitoires

N° 55 DE M. BORGINON ET CONSORTS

Art. 34 (*nouveau*)**Insérer un article 34, libellé comme suit:**

«Art. 34. — *L'article 3 du Code des droits de succession est abrogé.*».

JUSTIFICATION

Le présent amendement reprend l'amendement n° 12.

La proposition de loi prévoit qu'à dater de sa transcription, le jugement déclaratif d'absence produit, quant aux biens, tous les effets du décès. Cette transcription donnera donc lieu à la perception de droits de succession selon les règles générales. Les articles 3 et 40, alinéa 2, du Code des droits de succession sont par conséquent superflus.

N° 56 DE M. BORGINON ET CONSORTS

Art. 35 (*nouveau*)**Insérer un article 35, libellé comme suit:**

«Art. 35.— *L'article 40, alinéa 2, du même Code, est remplacé par l'alinéa suivant :*

«*En cas de déclaration judiciaire de décès, le délai commence à courir dès que le jugement est passé en force de chose jugée.*».

JUSTIFICATION

Le présent amendement reprend l'amendement n° 13.

Avant toute chose, nous renvoyons à la justification de l'amendement précédent.

- Hoofdstuk I - Algemene bepaling (bicamerale bevoegdheid);
- Hoofdstuk II - Wijzigingen aan het Burgerlijk Wetboek, Boek I Personen, Titel IV Afwezig;en;
- Hoofdstuk III - Wijzigingen aan andere delen van het Burgerlijk Wetboek;
- Hoofdstuk IV - Wijzigingen aan het Gerechtelijke Wetboek;
- Hoofdstuk V - Wijzigingen aan het Wetboek der Successierechten
- Hoofdstuk VI - Overgangsbepalingen.

Nr. 55 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 34 (*nieuw*)**Een artikel 34 invoegen, luidende:**

«Art. 34. — *Artikel 3 van het Wetboek der Successierechten wordt opgeheven.*».

VERANTWOORDING

Dit herneemt amendement nr. 12.

Het wetsvoorstel stelt dat het vonnis houdende verklaring van afwezigheid vanaf de overschrijving alle gevolgen heeft van overlijden ten aanzien van de goederen. Deze overschrijving zal dus aanleiding geven tot het heffen van successierechten volgens de algemene regels. Artikelen 3 en 40, tweede lid, W.Succ. worden dan overbodig.

Nr. 56 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 35 (*nieuw*)**Een artikel 35 invoegen, luidende:**

«Art. 35. — *Artikel 40, tweede lid van hetzelfde Wetboek, wordt vervangen als volgt:*

«*In geval van gerechtelijke verklaring van overlijden, begint de termijn te lopen, van zodra het vonnis in kracht van gewijsde gaat.*».

VERANTWOORDING

Dit herneemt amendement nr. 13.

Wij verwijzen allereerst naar de verantwoording van het vorige amendement.

La proposition de loi prévoit que le jugement constatant le décès doit fixer la date de celui-ci, en tenant compte des circonstances de l'espèce.

Cette date du décès précédera souvent de plus de 5, 6 ou 7 mois la date du jugement. Cela pose des problèmes au niveau de la déclaration de succession. Conformément à l'article 40 du Code des droits de succession, ce délai de 5, 6 ou 7 mois commence à courir après la date du décès. Ainsi, en cas de déclaration judiciaire de décès, il faudra presque toujours constater que la déclaration est intervenue tardivement, ce qui donne donc éventuellement lieu à une amende ou à des intérêts.

Une circulaire du 18 janvier 1954 qui concerne la loi du 20 août 1948 relative aux personnes décédées pendant la Deuxième Guerre mondiale, énonçait que l'ignorance des héritiers quant au décès ne cessait qu'à la transcription du jugement dans les registres de l'état civil. Le présent amendement prévoit une solution similaire en remplaçant l'article 40, alinéa 2, du Code des droits de succession. Le délai commence à courir dès que le jugement constatant le décès acquiert force de chose jugée.

N° 57 DE M. BORGINON ET CONSORTS

Art. 36

Insérer, avant l'article 36, l'intitulé suivant:

«*Chapitre VI. Dispositions transitoires.*»

JUSTIFICATION

Pour plus de clarté, la proposition de loi sera divisée en six chapitres, à savoir:

- Chapitre I – Dispositions générales (compétence bicamérale);
- Chapitre II – Modifications du Code civil, livre premier - des personnes, titre IV – des absents;
- Chapitre III – Modifications d'autres parties du Code civil;
- Chapitre IV – Modifications du Code judiciaire;
- Chapitre V – Modifications du Code des droits de succession;
- Chapitre VI – Dispositions transitoires.

Het wetsvoorstel bepaalt dat het vonnis houdende gerechtelijke verklaring van overlijden de dag van overlijden moet bepalen, rekening houdend met de omstandigheden van de zaak.

Deze datum van overlijden zal vaak méér dan 5-6-7 maanden voor de datum van het vonnis liggen. Dit geeft problemen inzake de aangifte van nalatenschap. Overeenkomstig artikel 40 W.Succ. begint een termijn van 5-6-7 maanden na de datum van overlijden. Men zal bij een gerechtelijke verklaring van overlijden dus bijna altijd moeten vaststellen dat de aangifte laattijdig is gebeurd, en dus eventueel aanleiding geeft tot een boete of interesten.

Een circulaire van 18 januari 1954 op de wet van 20 augustus 1948 inzake de vermisten uit W.O. II, stelde dat de onwetendheid van de erfgenamen omtrent het overlijden slechts was opgehouden bij de overschrijving van het vonnis in de registers van de burgerlijke stand. Dit amendement voorziet in een gelijkaardige oplossing door artikel 40, tweede lid, W.Succ. te vervangen. De termijn gaat in van zodra het vonnis houdende gerechtelijke verklaring van overlijden kracht van gewijsde heeft.

Nr. 57 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 36 tot en met 45 (*nieuw*)

Een Hoofdstuk VI, houdende artikelen 36 tot en met 40 invoegen, luidende:

«*Hoofdstuk VI. Overgangsbepalingen.*»

VERANTWOORDING

Het wetsvoorstel zal voor de overzichtelijkheid worden ingedeeld in:

- Hoofdstuk I - Algemene bepaling (bicamerale bevoegdheid);
- Hoofdstuk II - Wijzigingen aan het Burgerlijk Wetboek, Boek I Personen, Titel IV Afwezigen;
- Hoofdstuk III - Wijzigingen aan andere delen van het Burgerlijk Wetboek;
- Hoofdstuk IV - Wijzigingen aan het Gerechtelijke Wetboek;
- Hoofdstuk V - Wijzigingen aan het Wetboek der Successierechten
- Hoofdstuk VI - Overgangsbepalingen.

N° 58 DE M. BORGINON ET CONSORTS

Art. 36 (*nouveau*)**Insérer un article 36, libellé comme suit:**

«Art. 36. — *La présente loi est applicable à l'égard des personnes dont il n'était déjà pas certain avant son entrée en vigueur qu'elles étaient en vie.*»

JUSTIFICATION

Voir l'article 4 de la proposition

N° 59 DE M. BORGINON ET CONSORTS

Art. 37 (*nouveau*)**Insérer un article 37, libellé comme suit:**

«Art. 37. — *Lorsqu'il aura été statué selon les articles 112 et 113 du Code civil, en vigueur préalablement à l'entrée en vigueur de la présente loi, les mesures prescrites pourront être modifiées, s'il y a lieu, dans les formes et conditions prévues par les articles 112 à 117 nouveaux.*»

JUSTIFICATION

Voir l'article 5 de la proposition de loi.

N° 60 DE M. BORGINON ET CONSORTS

Art. 38 (*nouveau*)**Insérer un article 38, libellé comme suit:**

«Art. 38. — *Lorsque la requête aux fins de déclaration d'absence aura été présentée avant l'entrée en vigueur de la présente loi, la demande sera instruite et jugée selon la loi ancienne; le jugement de déclaration d'absence produira les effets attachés à cette loi.*»

JUSTIFICATION

Voir l'article 6 de la proposition de loi.

Nr. 58 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 36 (*nieuw*)**Een artikel 36 invoegen, luidende:**

«Art. 36. — *Deze wet is van toepassing op personen waarvan het reeds vóór de inwerkingtreding van deze wet onzeker was of ze al dan niet in leven waren.*».

VERANTWOORDING

Zie artikel 4 van het wetsvoorstel.

Nr. 59 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 37 (*nieuw*)**Een artikel 37 invoegen, luidende:**

«Art. 37. — *Wanneer uitspraak is gedaan volgens de oude artikelen 112 en 113 van het Burgerlijk Wetboek, kunnen de voorgeschreven maatregelen indien nodig worden gewijzigd in de vorm en onder de voorwaarden bepaald in de nieuwe artikelen 112 tot 117.*»

VERANTWOORDING

Zie artikel 5 van het wetsvoorstel.

Nr. 60 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 38 (*nieuw*)**Een artikel 38 invoegen, luidende:**

«Art. 38. — *Wanneer de vordering tot verklaring van afwezigheid is ingesteld vóór de inwerkingtreding van deze wet, wordt de zaak behandeld en berecht volgens de oude wet; het vonnis houdende verklaring van afwezigheid zal de gevolgen hebben die aan die wet verbonden zijn.*».

VERANTWOORDING

Zie artikel 6 van het wetsvoorstel.

N° 61 DE M. BORGINON ET CONSORTS

Art. 39 (*nouveau*)**Insérer un article 39, libellé comme suit:**

«Art. 39. — *Tout jugement de déclaration d'absence rendu avant l'entrée en vigueur de la loi ou après l'entrée en vigueur de celle-ci, en application de l'article 5, produira, à l'expiration d'un délai de cinq ans à dater de sa publication, les effets que la nouvelle loi y attache.*»

JUSTIFICATION

Voir l'article 7 de la proposition de loi.

Le délai de cinq ans correspond à la durée minimale de la présomption d'absence, avant que celle-ci ne puisse être convertie en une déclaration d'absence. (voir également les amendements précédents).

N° 62 DE M. BORGINON ET CONSORTS

Art. 40 (*nouveau*)**Insérer un article 40, libellé comme suit:**

«Art. 40. — *Les dispositions de la présente loi relatives à la déclaration judiciaire de décès sont applicables aux procédures en cours.*».

JUSTIFICATION

Voir l'article 8 de la proposition de loi.

Nr. 61 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 39 (*nieuw*)**Een artikel 39 invoegen, luidende:**

«Art. 39. — *Elk vonnis houdende verklaring van afwezigheid geweest vóór de inwerkingtreding van deze wet of na de inwerkingtreding met toepassing van artikel 5, zal na verloop van vijf jaar te rekenen van zijn bekendmaking, de gevolgen hebben die de nieuwe wet eraan verbindt.*».

VERANTWOORDING

Zie artikel 7 van het wetsvoorstel.

De termijn van vijf jaar komt overeen met de minimumduur van de vermoedelijke afwezigheid alvorens die kan worden omgezet in een verklaring van afwezigheid. (zie ook vorige amendementen).

Nr. 62 VAN DE HEER BORGINON c.s.

Art. 40 (*nieuw*)**Een artikel 40 invoegen, luidende:**

«Art. 40. — *De bepalingen van deze wet betreffende de gerechtelijke verklaring van overlijden zijn van toepassing op hangende procedures.*».

VERANTWOORDING

Zie artikel 8 van het wetsvoorstel.

Alfons BORGINON (VLD)
Martine Taelman (VLD)
Claude MARINOWER (VLD)